

Vánoční světlo – symbolika světla v době adventu a Vánoc. Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy, 2020 (s M. Kondrovou).

Vítej mezi námi, děťátko. Dětská móda počátku 20. století ze soukromé sbírky M. Šormové. Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy, 2021.

Betlémy ze sbírek Středočeského muzea v Roztokách u Prahy. Roztoky u Prahy: Středočeské muzeum, 2022.

Drátovat, flikovat! Příběh drátenického řemesla. Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy, 2025 (s H. Řepkovou, M. Karáskovou a J. Dvořákovou).

Betlémy, tentokrát vydané tiskem. Ze sbírky pražského sběratele Františka Karase. Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy, 2025.

Zita Suchánková

Hradec Králové

Život Olgy Floriánové zasvěcený tradici

Narodila se v Kyjově, ale její kořeny pevně vězí v půdě horňáckého Suchova. Právě tento pevný základ zřejmě předurčil její další směřování. Mgr. Olga Floriánová, moravská etnografka, oslavila své šedesáté narozeniny (*12. ledna 1965). Ať už jako muzejní pracovnice dokumentující lidové stavitelství, nebo jako ředitelka kulturních institucí ve Vlčnově a Strážnici, její profesní dráha má jednoho společného jmenovatele – život zasvěcený tradici, péči o kulturní dědictví a lásce k lidovému umění Slovácka.

Je absolventkou oboru národopis-historie na Filozofické fakultě Univerzity Jana Ev. Purkyně (dnes Masarykova univerzita) v Brně; studium dokončila v roce 1996. Pro svou diplomovou práci si zvolila téma *Drobné sakrální objekty na Strážnicku*. Už v akademickém prostředí brněnské etnologie směřoval její zájem od folkloru k hmotné kultuře a architektuře. Studium jí poskytlo metodologický rámec pro odborné dokumentování staveb, které důvěrně znala z dětství.

Její vztah k oboru nebyl formován pouze vysokoškolským studiem, ale především bezprostředním prožitkem dětství v tradičním prostředí Horňácka, které se stalo celoživotním zdrojem inspirace. Po dovršení šesti let se s rodiči přestěhovala do Veselí nad Moravou, kde nastoupila do školy. Zásadní vliv na její budoucí směřování však měly první roky života strávené v obci Suchov na Horňácku. Suchov v té době stále uchovával ráz tradiční vesnice s živým folklorem a původní architekturou. Právě zde získala přirozený vztah k venkovskému prostředí, které později odborně zkoumala. Sama uvádí, že i když se odstěhovala, její kořeny a srdce zůstaly na Suchově. Do Strážnice, kde dnes žije a působí, se přivdala.

V dospělosti se do Suchova vrací nejen osobně, ale i profesně. Její výzkumná činnost v této lokalitě se vyznačuje kombinací vědeckých metod a znalostí komunity „zevnitř“. V Suchově a okolí prováděla dlouhodobě detailní dokumentaci, která vyústila v konkrétní publikační výstupy. Pro monografii obce Suchov zpracovala kapitolu o lidovém stavitelství. Díky znalosti místních poměrů mohla zdokumentovat nejen stávající domy, ale i zaniklé projevy. Publikovala také odbornou studii *Současný stav vesnické architektury na příkladu obcí Suchov, Nová Lhota a osady Vápenky* (2003), v níž zachytila mizející podobu domů na přelomu tisíciletí, čímž vytvořila cenný srovnávací materiál pro budoucnost. Její výzkum v Suchově je unikátní i tím, že přesahuje běžné etnografické postupy a zahrnuje i genealogické pátrání po místních rodech.

Svoji kariéru započala v Národním ústavu lidové kultury ve Strážnici (1995–2005). Její příchod do této prestižní instituce byl logickým vyústěním studijního zaměření a vztahu k hmotné kultuře Slováků. Práce pro NÚLK zahrnovala výzkumnou, publikační a edukační činnost zaměřenou na tradiční řemesla a regionální historii. Věnovala se prezentaci rukodělných činností a rukodělné technologie zpracovala v rámci videoprojektu *Lidová řemesla a lidová umělecká výroba v České republice*, kde se zaměřila na práci z kůže a kraslice. K tématu se opět vrací v roce 2005 vydáním publikace *Kůže: zpracování a výrobky*. Prakticky od počátku se věnovala lidovému stavitelství. Ústav v té době intenzivně rozvíjel vědeckovýzkumnou činnost, do které se zapojila. Její terénní výzkumy v oblasti jihovýchodní Moravy zahrnovaly dokumentaci mizejících hospodářských staveb, jako byly stodoly a sušírny ovoce. Již v počátcích své práce v NÚLK začala přispívat do odborných periodik, jako je *Národopisná revue*, čímž si budovala odborné renomé v komunitě etnografů.

V letech 2005–2011 působila jako etnografka ve Slovákém muzeu v Uherském Hradišti. Zaměřila se na dokumentaci, ochranu a prezentaci lidového stavitelství, na dokumentaci rukodělné výroby na Uherskohradištsku, zejména na práce s hlinou, která byla završena publikacemi *Mapa keramické výroby ve Zlínském kraji* (2005, spolu s Romanou Habartovou a Martou Kondrovou) a *Výroba tradiční tupeské keramiky v současnosti* (spolu s Martou Kondrovou). Podílela se na přípravě expozic a publikovala odborné texty v muzejním sborníku *Slovácko*, například stěžejní studii o lidovém stavitelství na Kopanicích z roku 2007, kde zmapovala specifika rozptýleného osídlení a architektury v horském terénu. Na oblast hranice se Slovenskem se zaměřuje studie *Současný stav původního vesnického stavitelství v oblasti Vlárského průsmyku a okolí* z roku 2008. Věnovala se rovněž výzkumu sušíren na Slovácku, zkoumala vývoj fasád a průčelí domů z první poloviny 20. století a práci místních vesnických mistrů, například ve Vlčnově. Dokumentuje kapličky, kříže a boží muka, které dotvářejí charakter vesnické zástavby.

Stěžejním zájmem Olgy Floriánové se od studijních let stalo lidové stavitelství. S týmem odborníků (spolu s Janem Káčerem, Petrem Hlavačkou, Věrou Kovářů, Jaroslavem Novosadem a Janou Spathovou) se od roku 2007 věnovala systematické dokumentaci všech obcí Zlínského kraje, které byly zpracovány v letech 2008–2011 do ediční řady *Lidové stavby známé neznámé: Zlínský kraj – Uherskohradištsko* (2008), *Zlínsko* (2009), *Vsetínsko* (2010) a *Kroměřížsko* (2011). V roce 2017 pak bylo vydáno rozšířené vydání *Uherskohradištska*. Z terénního výzkumu vznikla bohatá materiálová dokumentace jednotlivých lokalit a objektů včetně odborných popisů. Význam takto shromážděného materiálu spočívá nejen v zachycení současného stavu původního vesnického stavitelství, ale i ve vytvoření základny k dalšímu podrobnějšímu odbornému bádání. Nemalý význam měl i praktický dopad projektu. Databáze poskytuje kvalitně připravený materiálový podklad pro výběr staveb k památkové ochraně, realizaci staveb v muzeích v přírodě, umožňuje vycházet z něj při konkrétních rekonstrukcích a přestavbách objektů původního vesnického stavitelství a napomáhá tak k udržení charakteristického rázu staveb i vesnických sídel. Výsledky výzkumu byly předány rovněž představitelům obcí, starostům, stavebním úřadům i vlastníkům ve snaze zabránit ztrátám kulturního dědictví. Už v průběhu doby, kdy se na projektu pracovalo, některé zkoumané hodnotné stavby zcela zchátraly a spadly, jiné „padly za obětí“ nové výstavbě. Na tento základní výzkum navázal v letech 2011–2012 i *Stavebněhistorický výzkum vybraných objektů tradičního lidového stavitelství ve Zlínském kraji. I. Uherskohradištsko* (1. a 2. část), který dosavadní plošný identifikační výzkum prohloubil, a to ve 20 obcích (z celkového počtu 82 lokalit sídelních jednotek okresu Uherské Hradiště), kde bylo zkoumáno na 31 z hlediska stavebněhistorického nejhodnotnějších objektů tradičního lidového stavitelství. Soubor publikací *Lidové stavby známé neznámé* je ojedinělým počinem v České republice a stal se jedním z prostředků cíle „poznat a chránit“.

Bezprostředně na tento projekt navázala svým podílem na přípravě muzea v přírodě – Skanzenu Rochus nad uherskohradištskou městskou částí Mařatic. Stála u zrodu myšlenky realizace Parku Rochus v Uherském Hradišti. Společně s PhDr. Ivo Frolcem zpracovala úvodní studii a záměr výstavby tohoto muzea v přírodě. Její práce spočívala v odborné přípravě – vytipování vhodných objektů pro transfer do skanzenu nebo pro vytvoření vědeckých kopií, aby se zachoval obraz tradiční vesnice Slovácka. Její přínos spočívá v propojení terénního výzkumu s praktickou ochranou kulturního dědictví.

Začátkem roku 2012 nastoupila do funkce ředitelky Klubu sportu a kultury ve Vlčnově, kde mohla zhodnotit své zkušenosti při přípravě tamní Jízdy králů a dalších kulturních akcí, včetně ožívování památkově chráněných staveb ve vlastnictví obce. Jako vystudovaná etnografka se ve své funkci nezaměřovala

pouze na organizaci akcí, ale výrazně se zasadila o odbornější přístup k prezentaci místního folklorního dědictví. Její hlavní vizí nebylo chápat památkové chráněné stavby jako statická muzea, ale jako živé prostory, kde se odehrávají rekonstrukce původního života.

Tradiční *Vánoce ve Vlčnově* byly jednou z jejich stěžejních aktivit. Pod jejím vedením se v památkových usedlostech (zejména čp. 65) konaly komponované programy. V jizbách ženy v krojích předváděly draní peří nebo jiné zimní práce, peklo se tradiční pečivo. Prostory sloužily pro obchůzky masek (Mikuláš, Tři králové), čímž se lidová stavba stala přirozenou kulisou pro zvykosloví. Věnovala se intenzivně i popularizaci unikátního souboru vinohradnických staveb – Vlčnovských búd ve Vesnické památkové rezervaci Vlčnov-Kojiny. V centru její pozornosti nebyla pouze stavba, ale také lidé, kteří ji postavili a kteří v ní žili.

Snažila se rozšířit kulturní dění mimo hlavní sál Klubu sportu a kultury i do exteriéru. Iniciovala vznik letního cyklu *Vlčnovské kulturní léto*, který měl za cíl využít přírodní amfiteátr a park i mimo termín Jízdy králů. V „Galerii na Měšťance“ organizovala výstavy zaměřené na regionální historii a etnografii, například výstavu *Památky známé neznámé* v roce 2013, jež edukovala místní i turisty o hodnotě lidového stavitelství v regionu. V době jejího působení, kdy byla Jízda králů čerstvě zapsána na seznam UNESCO (2011), měla na starosti náročnou organizaci této slavnosti. Její přínos spočíval zejména v udržení autenticity – dohlížela na to, aby komerční aspekty nepřevážily nad tradičním obsahem. Zajišťovala programové využití návsi a uliček mezi původními lidovými stavbami pro jarmarky rukodělných výrobků, čímž podporovala tradiční řemesla v jejich přirozeném prostředí.

V letech 2018–2024 působila na pozici ředitelky Kulturního domu Strážničan ve Strážnici. Přinesla nové podněty, jakými byly například *Oživené památky města Strážnice*, cyklus koncertů v židovské synagoze a další programy zasvěcené židovské kultuře. Jako zastupitelka a radní města v letech 2014–2022 i členka kulturní a stavební komise se zasazovala o to, aby se Strážnice postupně stala vyhledávaným kulturním centrem jak pro místní, tak pro širší okolí.

Je členkou České národopisné společnosti, Etnografické komise Asociace muzeí a galerií ČR, Muzejního a vlastivědného spolku ve Strážnici, Společnosti jízdy králů ve Vlčnově či projektu Lidová stavba roku, který je oceněním zájmu a iniciativy majitelů těchto objektů a jejich úsilí o záchranu jedinečných hodnot architektury našich vesnic. Pracuje v redakční radě *Malovaného kraje* a v Programové radě Horňáckých slavností. Věnuje se folklorní skupině Suchovjan a dětské skupině Suchovjánek, jako autorka pořadů se zapojuje do Horňáckých slavností. V letech 2011–2013 spolupracovala na projektu Místní akční skupiny Ostrožsko-Horňácko, kde byla pověřena realizací přednášek; podílela se na rekonstrukci krojů z Horňácka. Pracovala i pro MAS Východní

Slovácko v rámci výzkumu tamních vesnických sídel. Odborné a popularizační výstupy publikovala v časopisech *Národopisná revue*, *Slovácko*, *Malovaný kraj*, ve sbornících z různých konferencí a seminářů, píše scénáře folklorních pořadů. Jako odborník se vyznačuje mimořádnou důsledností v získávání podkladů, kvalitou hodnocení pramenů, nadhledem i ochotou spolupracovat s kolegy na společných projektech. Je nesmírně pracovitou ženou, která je oddaná své práci tělem i duší. Je třeba ale vzpomenout i její osobní vlastnosti, ke kterým patří zejména obětavost, vlídnost, ohleduplnost, empatie a snaha pomoci při řešení problémů.

V osobnosti Olgy Floriánové se vzácně snoubí odborná erudice etnografky s manažerským talentem a srdcem horňácké patriotky. Její životní cesta formovaná raným dětstvím na Suchově a univerzitními studii ji dovedla nejen do čela významných kulturních institucí ve Vlčnově a Strážnici, ale především k systematické záchráně historické paměti našeho kraje. Ať už jako autorka klíčových publikací o mizejícím lidovém stavitelství, nebo jako vedoucí souboru Suchovjan, vždy prokazuje hlubokou úctu k odkazu předků a snahu předat je dál.

Milá Olinko, přeji Ti zejména pevné zdraví, neutuchající badatelskou zvědavost při objevování dalších „známých neznámých“ pokladů lidového stavitelství a mnoho radosti v kruhu rodiny i na folklorních prknech. Ať Tě neopouští Tvůj zápal pro dobrou věc a láska k lidem, jež obohacuje a inspiruje nás, kteří se s Tebou tak rádi setkáváme. Ad multos annos!

Jana Spathová
Uherské Hradiště

Magda Křivanová – od slečny v kroji po ředitelku muzea v přírodě

Výčet profesí jubilantky Muzea v přírodě Vysočina je pestrý, od začínající průvodkyně, historičky, památkářky, zástupkyně ředitelky až k pozici ředitelky, kterou vykonává od července 2020. Většina specialistů na lidové stavitelství se k této práci dostane během studií, anebo na začátku své pracovní kariéry. U Magdy Křivanové je to opravdu zájem celoživotní, jak dokládá např. fotografie zachycující, jak coby sedmiletá slečna vítá chlebem a solí návštěvníky při otevření unikátní čtrnáctiboké stodoly na Veselém Kopci, prvního velkého transferovaného objektu do nově vznikajícího Souboru lidových staveb a řemesel Vysočina. Lidovým stavitelstvím a neindustriálními technickými objekty se zabývala již při studiu oboru historie na Filozofické fakultě Univerzity Palackého